

NACIONALNI POSVET POMEN KREPITVE IDENTITETE IN OHRANJANJA DEDIŠČINE V ROMSKI SKUPNOSTI

PROGRAM

Glasbena točka

Sandi Horvat Sunny

10.00–10.15 UVODNI NAGOVORI

Tina Palaić, vodja Oddelka kustodiatov v Slovenskem etnografskem muzeju

Dr. Simona Drenik Bavdek, varuhinja človekovih pravic

Danica Polak Gruden, direktorica Urada RS za narodnosti

10.15–11.00 POMEN IZOBRAŽEVANJA ZA PRIHODNOST MLADIH V ROMSKI SKUPNOSTI

Vključenost in uspešnost romskih učenk in učencev v osnovni šoli v Sloveniji: trendi in poti naprej
dr. Janez Pirc, Inštitut za narodnostna vprašanja

Med šolo in domom: Pot do vključenosti in uspeha romske mladine
Bojana Rozman, OŠ Bršljin v Novem mestu

Pomen dela z romskimi otroki in mladimi
Sanja Bogičević, predsednica romskega društva Amaro drom – Naša pot

11.00–11.45 OPOLNOMOČENJE ŽENSK ZA KREPITEV SKUPNOSTI

Pomen izobraževanja pri oblikovanju življenjskih poti Rominj
dr. Rahela Hojnik Kelenc, Ljudska univerza Lendava

Ženska kot steber romske skupnosti: Od izzivov do opolnomočenja
Melisa Gutmann, Romski akademski klub

Glasbena točka

Sandi Horvat Sunny

11.45–12.30 POMEN KULTURNE DEDIŠČINE ZA ROMSKO IDENTITETO

Skupno raziskovanje kulturne dediščine romske skupnosti
Tina Palaić, Slovenski etnografski muzej

Evropski muzej romske kulture in zgodovine
Jožek Horvat Muc, Zveza Romov Slovenije

Romska prehranska dediščina
Sonja Horvat, Zveza za razvoj Romskega turizma, športa in kulture Nova pot

12.30–13.10 ODMOR ZA KAVO IN PRIGRIZEK

Glasbena točka

Sandi Horvat Sunny

13.10–14.00 RAZPRAVA S PREDAVATELJI

Glasbena točka

Sandi Horvat Sunny

Dogodek moderira: Sandi Horvat, Romski akademski klub

NACIONALNI POSVET POMEN KREPITVE IDENTITETE IN OHRANJANJA DEDIŠČINE V ROMSKI SKUPNOSTI

POVZETKI

POMEN DELA Z ROMSKIMI OTROKI IN MLADINO

Sanja Bogičević

Prispevek bo na podlagi delovanja romskega društva Amaro drom – Naša pot osvetlil pomen dela z romskimi otroki in mladino. Društvo v sodelovanju z različnimi organizacijami prireja predavanja, delavnice, okrogle mize, humanitarne akcije in športne dogodke. Vsako leto pripravijo pakete s prehrabnimi izdelki za približno 90 družin, ob začetku šolskega leta pa 30 otrokom zagotovijo šolske potrebščine. Izvajajo tudi ustvarjalne in pogovorne delavnice, kjer lahko otroci in mladi izpostavijo svoje težave in jih skupaj z njimi rešujejo. Predavanje bo izpostavilo največje izzive, s katerimi se člani društva srečujejo pri terenskem delu v romski skupnosti.

Sanja Bogičević je predsednica romskega društva Amaro drom – Naša pot, romska pomočnica, aktivistka ter članica Zveze Romov Slovenije. Njena največja želja je, da romski otroci redno obiskujejo šolo, se izobražujejo in dokažejo, da so sposobni še veliko več. Verjame, da nam bo s skupnimi močmi uspelo.

ŽENSKA KOT STEBER ROMSKE SKUPNOSTI: OD IZZIVOV DO OPOLNOMOČENJA

Melisa Gutmann

Ženska je v romski skupnosti ključno vezivo med preteklostjo in prihodnostjo. Prek jezika in vsakdanjih navad v primarni družini oblikuje otrokovo identiteto in občutek pripadnosti. Vendar se v praksi pogosto srečujemo z vprašanjem: ali ji družba pri tem nudi dovolj podpore? Trenutni izzivi kličejo po novih pristopih. Ustvarjanje vključujočih okolij romske ženske opolnomoči na treh ravneh: kot posameznice, matere in aktivne članice skupnosti. Pri tem so ključne možnosti za izobraževanje in dejavnosti, ki krepijo njihovo samopodobo. Cilj je jasen: s podporo ženski ne izboljšujemo le njenega življenja in prihodnosti njenih otrok, temveč gradimo temelje za bolj vključujočo in pravično družbo.

Melisa Gutmann je pripadnica prekmurske romske skupnosti, magistrica socialnega dela in supervizorka na področju socialnega varstva. Pri svojem delu in pojavljanju v javnosti se posveča zagovorništvu pravic otrok in žensk znotraj romske skupnosti v Sloveniji ter s svojim znanjem in izkušnjami krepí njihov položaj in glas v družbi.

ROMSKA PREHRANSKA DEDIŠČINA

Sonja Horvat

Za romske skupnosti je dediščina prehranjevanja pomemben vir identitete. Čeprav so Romi ob selitvah prevzemali jedi lokalnega prebivalstva, so ohranili specifične recepte in načine priprave hrane. Raziskovanje romske kulinarike razkriva vplive njihovega nekdanjega načina življenja: v obdobju nenehnega seljenja je bila hrana preprosta, a nasitna, pogosto pa je vključevala nabiralniške sestavine, kot so gobe in gozdni sadeži. Hkrati prehrana odraža socialni status skupnosti skozi čas. Predavanje bo z analizo prehranjevalnih navad osvetlilo razvoj romske skupnosti ter opozorilo na sodobne izzive, povezane z zdravo prehrano in ohranjanjem zdravja.

Sonja Horvat je predsednica Zveze za razvoj Romskega turizma, športa in kulture Nova pot in projektni vodja Romskega kulturnega in turističnega društva Pušča. Po upokojitvi nadaljuje z aktivnostmi na področju ohranjanja romske kulture. Izdala je knjigo *Romska prehranska dediščina*.

POMEN IZOBRAŽEVANJA PRI OBLIKOVANJU ŽIVLJENJSKIH POTI ROMINJ

Rahela Hojnik Kelenc

Predavanje obravnava vlogo izobraževanja pri oblikovanju življenjskih poti pripadnikov romske skupnosti ter njegov vpliv na razvoj kulturnega, socialnega in simbolnega kapitala. Na podlagi raziskovalnih spoznanj in dolgoletnega razvojnega dela na področju izobraževanja odraslih bo predstavljeno, kako izobraževanje prispeva k opolnomočenju posameznika in odpira nove življenjske priložnosti. Posebna pozornost bo namenjena izzivom, s katerimi se Romi srečujejo v izobraževalnem procesu, ter primerom dobrih praks, ki jih na tem področju razvija Ljudska univerza Lendava.

Dr. Rahela Hojnik Kelenc je direktorica Ljudske univerze Lendava in raziskovalka na področju izobraževanja odraslih. Posveča se vprašanjem socialne vključenosti, izobraževanja Romov in vloge izobraževanja pri oblikovanju življenjskih priložnosti posameznika in skupnosti.

EVROPSKI MUZEJ ROMSKE ZGODOVINE IN KULTURE

Jožek Horvat Muc

Predavanje osvetljuje pomen in delovanje Evropskega muzeja romske zgodovine in kulture kot pomembnega stičišča za ohranjanje, raziskovanje in promocijo romske kulturne dediščine. Muzej ne deluje le kot razstavni prostor, temveč kot živ kulturni in družbeni center, ki povezuje preteklost s sodobnostjo. Muzej prek predstavitve obrti, glasbe in osebnih zgodb utrjuje romsko identiteto ter krepi njeno prepoznavnost v širšem evropskem prostoru. Kot prostor dialoga in izobraževanja si prizadeva za razbijanje predsodkov in za vključujočo družbo, utemeljeno na medsebojnem spoštovanju. Hkrati se sooča z izzivi sistematičnega zbiranja gradiva, ki je bilo dolgo prisotno le v ustnem izročilu, in si prizadeva za vzpostavitev zaupanja pri dokumentiranju preteklosti.

Jožek Horvat Muc je predsednik Sveta romske skupnosti Republike Slovenije in predsednik Zveze Romov Slovenije. Kot romolog se več desetletij ukvarja z raziskovanjem romske zgodovine in kulture.

SKUPNO RAZISKOVANJE KULTURNE DEDIŠČINE ROMSKE SKUPNOSTI

Tina Palaić

V prispevku bodo obravnavana dolgoletna prizadevanja Slovenskega etnografskega muzeja pri raziskovanju in ohranjanju romske kulture ter dediščine. Te aktivnosti so bile v preteklosti v veliki meri odvisne od individualnega zanimanja posameznih strokovnjakov, s ponovno obuditvijo Kustodiatov za zamejce, izseljence, narodne manjšine in druge etnične skupine v Sloveniji pa muzej prehaja k bolj sistematičnemu in kontinuiranemu delu na tem področju. Osrednji poudarek predavanja bo na sodelovanju z romsko skupnostjo, pri čemer bodo predstavljeni ključni izzivi skupnega raziskovanja njihove dediščine ter predlagane možne rešitve za prihodnje muzejsko delovanje.

Dr. Tina Palaić je kustosinja in vodja Oddelka kustodiatov v Slovenskem etnografskem muzeju. Posveča se zlasti raziskovanju migracij, položaja romske skupnosti v Sloveniji in zapuščin kolonialnih projektov z vidika evropske periferije, kot se zrcalijo v muzejskih zbirkah.

VKLJUČENOST IN USPEŠNOST ROMSKIH UČENK IN UČENCEV V OSNOVNI ŠOLI V SLOVENIJI: TRENDI IN POTI NAPREJ

Janez Pirc

V prispevku bodo predstavljeni izbrani kvantitativni kazalniki o vključenosti in uspešnosti romskih učenk in učencev v Sloveniji. Ker se tovrstni podatki v Sloveniji ne spremljajo sistematično, predstavlja analiza edini tovrstni objektivni prikaz, ki temelji na velikem vzorcu romske šoloobvezne populacije in osvetljuje trende v obdobju devetih zaporednih šolskih let (od 2016/17 do vključno 2024/25). Vrednosti kazalnikov bodo primerjane z neromskimi vrstniki, pri posameznih podatkih pa bodo prikazane tudi razlike med spoloma in med slovenskimi regijami. Prispevek se bo s pomočjo kazalnikov osredotočil na število in delež romskih ter neromskih učencev po razredih osnovne šole, na delež romskih in neromskih učencev, ki niso uspešno zaključili razreda, ter na delež romskih učencev, ki uspešno zaključijo posamične razrede.

Dr. Janez Pirc je zaposlen kot raziskovalec na Inštitutu za narodnostna vprašanja. Osredotoča se na področji migracij in etničnih študij. Med drugim se ukvarja s proučevanjem vključevanja Romov v izobraževalni sistem, politične participacije Romov ter drugih socialno-geografskih procesov v tej manjšini.

MED ŠOLO IN DOMOM: POT DO VKLJUČENOSTI IN USPEHA ROMSKE MLADINE

Bojana Rozman

Predavanje se bo osredotočilo na izobraževanje romskih osnovnošolcev ter na kompleksen odnos, ki se vzpostavlja med šolo, družino in širšim okoljem. Ključ do uspeha je v zgodnjem vključevanju otrok v vrtec, kar omogoča naravno učenje jezika, temu pa morata v šolskem obdobju slediti kontinuirana učna pomoč in mentorstvo. Vendar pa zgolj delo v učilnici ni dovolj; nujno je okrepiti sodelovanje s starši ter hkrati nasloviti izboljšanje bivalnih in socialnih razmer, v katerih ti otroci odraščajo. Da bi romski mladini zares odprli nove možnosti, moramo v javni prostor postaviti več pozitivnih zgledov Romov, ki so bili uspešni v izobraževanju in na svoji poklicni poti.

Bojana Rozman je romska pomočnica v OŠ Bršljin v Novem mestu. S pripadniki romske skupnosti dela že od leta 2011, zato ima širok nabor izkušenj in pristopov.

SANDI HORVAT, moderator dogodka

Sandi Horvat je novinar, avtor knjige *Beli Rom*, predavatelj in magister medkulturnega menedžmenta, ki se v svojem strokovnem delovanju posveča razumevanju romske skupnosti ter dialogu med romsko in večinsko družbo. Po Sloveniji izvaja strokovna predavanja, delavnice in seminarje za strokovne delavce, institucije in širšo javnost, kjer obravnava kulturo in zgodovino Romov, identiteto ter njihov sodobni družbeno-ekonomski položaj. Poseben poudarek namenja izzivom na področju izobraževanja, zaposlovanja in socialne vključenosti ter razbijanju stereotipov in stigmatizacije Romov v družbi. V svojih predavanjih združuje strokovno znanje, raziskovalno delo in osebno izkušnjo, s čimer udeležencem ponuja poglobljen vpogled v kompleksnost romske realnosti in spodbuja bolj vključujoč pristop k delu z romskimi skupnostmi.

SANDI HORVAT SUNNY, glasbenik

Sandi Horvat Sunny je vsestranski glasbeni ustvarjalec, mentor in producent, rojen leta 1990 kot pripadnik romske skupnosti. Že več kot desetletje aktivno povezuje umetnost z družbenim dogajanjem. Z glasbo je povezan že od otroštva – svoje prve korake je naredil na romskih taborih, kulturnih dogodkih in glasbeno-gledaliških predstavah. Kasneje je svoje znanje nadgrajeval na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani in Mariboru, hkrati pa se je na področju oblikovanja zvoka izpopolnjeval tudi pri zasebnih mentorjih in institucijah. Do 18. leta je osvojil več glasbil, danes pa deluje kot avtor, izvajalec in mentor, ki glasbo razume kot prostor svobode, raziskovanja in povezovanja. Njegovo umetniško delovanje je vedno tudi družbeno angažirano – zavestno vključuje teme identitete, sprejetosti, drugačnosti in skupnosti.

Nacionalni posvet

Pomen krepitev identitete in ohranjanja dediščine v romski skupnosti

Program in povzetki

Slovenski etnografski muzej, 14. april 2026

Organizatorji:

Slovenski etnografski muzej
Urad Vlade RS za narodnosti
Romski akademski klub

Uredila: Tina Palaić

Oblikovanje: Maja Kocjan

Jezikovni pregled: Tina Palaić

Slovenski etnografski muzej, zanj Blaž Verbič, direktor

Ljubljana, 2026